

Výsledky anket od účastníků aktivit vzájemného učení

Zpracovala:

Mgr. Šárka Havelková

Prosinec 2011

OBSAH

1. Úvodní poznámka k aktivitám vzájemného učení.....	3
2. Ankety z workshopů	5
2.1 Popis vzorku	5
2.2 Zkušenost s autoevaluací	5
2.3 Hodnocení nedostatku nástrojů: Mizivá souvislost se zkušeností.....	5
2.4 Zveřejnění zprávy na webu: Asi desetina škol, zbytek nepokládá za důležité nebo vidí riziko ..	6
2.5 Obavy ze zneužití výsledků autoevaluace ze strany rodičů, konkurenčních škol a zřizovatele ..	7
2.6 Negativní zkušenost – obrací se výsledky autoevaluace proti školám?.....	7
2.7 Hodnocení workshopů	8
2.8 Příloha: Anketa na workshop	9
3. Ankety z Peer Review	10
3.2 Zkušenost s autoevaluací	10
3.3 Míra autonomie: Spokojenost s mírou autonomie.....	10
3.4 Zpětná vazba pro autoevaluaci školy ze strany partnerů školy: Jiné školy a rodiče favority ...	11
3.5 Udržitelnost	12
3.6 Hodnocení Peer Review	12
3.7 Příloha: Anketa na Peer Review	12
4. Ankety ze vzájemných návštěv škol	14
4.1 Popis vzorku	14
4.2 Práce s výsledky autoevaluace.....	14
4.3 Zpětná vazba k práci učitelů: Neformálně od kolegů a také od žáků.....	15
4.3 Udržitelnost	15
4.5 Hodnocení vzájemných návštěv: Mimořádná spokojenost	15
4.6 Příloha: Anketa na vzájemné učení škol	16

1. Úvodní poznámka k aktivitám vzájemného učení

V projektu Cesta ke kvalitě byly v letech 2010-2011 připraveny tři typy akcí, v nichž měli účastníci možnost sdílet své zkušenosti, vzájemně se učit a konzultovat. Každá akce měla svá specifika co se týče výběru a zapojení účastníků. Někdy šlo o školní týmy (vzájemné návštěvy škol a Peer Review), někdy šlo o jednotlivce (workshopy). Tento fakt je třeba zohledňovat při interpretaci dat získaných z anket zejména s ohledem na počet respondentů, resp. škol a typy škol.

Tab. č. 1: Přehled základních informací o akcích podporujících sdílení zkušeností a vzájemné učení¹

Typ akce	Délka akce	Počet lidí v týmu/ z 1 školy	Max. počet týmů na akci	Max. počet osob na akci
workshop	jednodenní	1-3	10	21
vzájemná návštěva školy	2x dvoudenní (reciproční)	4	2	8
Peer Review	1x dvoudenní	4	2	8

Přehled obsahu jednotlivých akcí, způsobu práce při nich a výběru škol na danou akci:

Workshop

Obsahem 1. typu workshopu bylo sdílení zkušeností o autoevaluačních procesech (oblasti, podoblasti, kritéria, indikátory, evaluační nástroje, četnost zjišťování informací, zodpovědnost, jednotlivé fáze autoevaluačního procesu apod.). Cílem workshopu s tématem autoevaluační procesy na školách bylo seznámit školy se základními teoretickými východiskem autoevaluace a dále s praktickými zkušenostmi kolegů, které by mohly sloužit jako inspirace a příklady dobré praxe škol.

- Způsob práce:

Prezentace provádění vlastního hodnocení školy.

Tvořivé aktivity týkající se autoevaluačních procesů.

Obsahem 2. typu workshopu byl praktický nácvik užívání evaluačních nástrojů vyvinutých v projektu. Cílem workshopu s tématem evaluačních nástrojů bylo rozšířit povědomí o nabídce projektu, dosáhnout vyšší úrovně v užívání nabízených evaluačních nástrojů na portálu projektu.

- Způsob práce:

Individuální práce dle instrukcí s konkrétním nástrojem nejčastěji u PC.

Prezentace provádění vlastního hodnocení školy.

Obsahem 3. typu workshopu byl praktický nácvik, jak používat popisnou zpětnou vazbu. Tento workshop byl výhradně určen pro peers ke zlepšení jejich dovedností.

- Způsob práce:

Tvořivé aktivity týkající se nácviku popisné zpětné vazby.

Výběr škol na akci:

Školy se přihlašovaly samy dle zveřejněných termínů.

Prioritně jsme oslovovali školy, které se na danou aktivitu v projektu přihlásily.

Dále byly oslovovány ostatní školy v daném regionu z důvodu zajištění naplněnosti akcí.

¹ Bližší charakteristika workshopů, vzájemných návštěv a Peer Review v této kapitole byla převzata z publikace Vzájemné učení škol v oblasti autoevaluace, vydané v projektu Cesta ke kvalitě kolektivem autorů v roce 2012.

Vzájemná návštěva škol:

Domácí škola zvolila 2-4 oblasti vlastního hodnocení školy, které byly předmětem sdílení.

- Způsob práce:

analýza dokumentů k vybraným oblastem

ukázky práce ve vybraných oblastech/podoblastech

diskuse ke způsobu a organizaci práce ve vybraných oblastech

ukázky používaných nástrojů a metod, případně hospitace v hodinách k danému tématu

Výběr škol na akci:

Partnerské školy se párovaly samostatně:

na místě úvodního setkání škol oslovily dosud neznámou školu,

přijely na úvodní setkání se svými vytipovanými partnery,

doporučily svým vytipovaným partnerům, aby se zúčastnili úvodního setkání.

Peer Review

Domácí škola zvolila 2 oblasti vlastního hodnocení školy, které byly předmětem hodnocení peers (kritických přátel z partnerské školy), která zároveň vyslovovala návrhy a opatření vedoucí ke zlepšení ze svého pohledu.

- Způsob práce:

analýza dokumentů hodnocené školy k vybraným oblastem

analýza situace na místě hodnocené školy (např. komunikace se zainteresovanými osobami v souvislosti s vybranými oblastmi)

zpětná vazba od peers (kritických přátel)

zpráva s návrhem opatření pro hodnocenou školu

Výběr škol na akci probíhal stejně jako u návštěv škol.

Během realizace projektu jsme zorganizovali 60 workshopů, 40 vzájemných návštěv škol a 30 Peer Review, z čehož jsme ke každému typu akce provedli dvě pilotáže (tzn. např. 2 pilotáže a 58 „ostrých“ workshopů atd.)

Školy si pro danou akci stanovovaly jednak vlastní cíle a dále formulovaly i cíle společné, které byly východiskem pro plánování a realizaci činností na jednotlivých akcích. Při společné komunikaci docházelo ke sladování dílčích cílů škol.

Do sdílení zkušeností mohly vstupovat školy se shodnými, ale i rozdílnými zkušenostmi. Různé zkušenosti škol však bylo třeba sladit tak, aby sloužily řešení společného problému. Znamená to, že i když pár v případě vzájemných návštěv škol nebo Peer Review tvořila nesourodá dvojice, mohlo být pro ně sdílení užitečné (pozn. někdy např. i tím, že si vytvořily názor „kudy nechtějí jít“). Toto se však dělo pouze za předpokladu, že si tyto odlišnosti uvědomovali a pracovali s nimi.

Jedinou významnou podmínkou naopak bylo, aby si školy navzájem nekonkurovaly nebo situaci vzájemného sdílení zkušeností nevnímaly z jakýchkoli důvodů jako ohrožující (např. nebyly školami s překrývající spádovou oblastí, nebo že v daném městě či regionu nehrozila optimalizace sítě škol). Toto v našem případě nenastalo, významně k tomu přispěl fakt, že si svého partnera, jak jsme už zmínili, (v případě aktivity vzájemné návštěvy a Peer Review) vybíraly školy samy.

2. Ankety z workshopů

2.1 Popis vzorku

Ankety v rámci workshopů vyplnilo **celkem 441 účastníků**.

Šlo **především o vedoucí pracovníky školy** (celkem 58 %): ředitelů škol bylo 30 %, zástupců škol pak 28 %. Řadoví učitelé představovali 37 % respondentů (zbylí respondenti neuvěli svou funkci, případně zastávají funkci jinou).

Z hlediska typu a stupně vzdělávání se **nejvíce respondentů se rekrutovalo ze základních škol**. Z běžných základních škol to byli téměř dvě třetiny všech účastníků (58 %), ze základních škol speciálních pak dalších 6 %. Dále šlo o účastníky ze středních odborných škol (14 %) a gymnázií (9 %). Účastníci workshopů z dalších typů a stupňů vzdělávání tvořili spíše marginální podíl, což však do určité míry odpovídá samotné distribuci těchto škol ve vzdělávacím systému: mateřské školy (3 %), speciální mateřské školy (2,5 %), základní umělecké školy (3 %), speciální střední školy (1 %), střední odborná učiliště (5 %).

Z hlediska zřizovatele představovala **drtivá většina zástupce ze státních (resp. veřejných) škol** (73 %). Relativně vysoké zastoupení měli také účastníci ze škol soukromých (10 %). Naopak respondenti z církevních škol se vyskytovali pouze minimálně (méně než 1 %; šlo o pouhé čtyři účastníky)².

2.2 Zkušenost s autoevaluací

Z hlediska zkušenosti s autoevaluací školy šlo především o méně zkušené školy. Více než třetina (36 %) za sebou dosud neměla ani jeden úplný cyklus vlastního hodnocení školy. Většina účastníků pak zatím absolvovala pouze jednu takovou kompletní zkušenost, šlo o necelou polovinu zástupců všech škol (43 %). Mírně zkušené školy, resp. její zástupci, se dvěma kompletními cykly autoevaluace tvořili 15 % vzorku (Zhruba 5 % neodpovědělo. Zástupce škol se třemi a více cykly byl pouze jeden).

2.3 Hodnocení nedostatku nástrojů: Mizivá souvislost se zkušeností

Podrobně bylo zjišťováno, pro jakou oblast (nebo oblasti) autoevaluace školy tak, jak jsou vymezené podle vyhlášky č. 15/2005 (resp. její novely 225/2009), školy postrádají vhodné evaluační nástroje.

Největší potíže školy spatřují v nedostupnosti nástrojů pro evaluaci úrovně výsledků práce školy posuzovaných s ohledem k podmínkám vzdělávání a vzhledem k ekonomickým zdrojům (to přiznává 16 % respondentů).

Jako podobně velký problém se školám zdá nedostatek nástrojů pro oblast podpory školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vlivu vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob ve vzdělávání (opět jde o asi 16 %).

Jako další relativně silněji pocíťovaný nedostatek se týkal nástrojů pro hodnocení řízení školy, kvality personální práce na škole a také kvality dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (14 % respondentů).

O něco méně je pocíťována problematika nedostupnosti nástrojů pro hodnocení průběhu vzdělávání (12 %), výsledků vzdělávání žáků a studentů (9 %). Respondenti pak prakticky nepocíťují

² 16 % pak neuvědlo odpověď na tuto identifikační otázku.

nedostatek pro hodnocení podmínek ke vzdělávání na svých školách (v tom spatřuje problém jen 5 %).

Celkově vidíme, že tato čísla jsou relativně nízká. Jde však o školy, které potřebují další pomoc a podporu.

Zajímavé je zjištění, které by však bylo zapotřebí verifikovat a potvrdit na rozsáhlejší vzorku, že samotný počet cyklů autoevaluace, které daná škola realizovala, sám o sobě příliš nesouvisí s vnímáním dostupnosti či nedostupnosti vhodných nástrojů pro šetření různých oblastí vlastního hodnocení školy (souvislost bylo možné prokázat pouze v případě nástrojů týkajících se podmínek ke vzdělávání, chí-kvadrát test 0,000, a také podpory školy žákům a studentům, chí-kvadrát test 0,018). V ostatních případech však nebyla nalezena ani statistická souvislost, ani věcná tendence k tomu, aby zkušenější školy častěji prohlašovaly, že nepociťují nedostatek nástrojů. Dostupnost vhodných evaluačních nástrojů je tedy vnímána do určité míry jako faktor školám vnější a nijak se nemusí měnit spolu s rostoucí zkušeností školy.

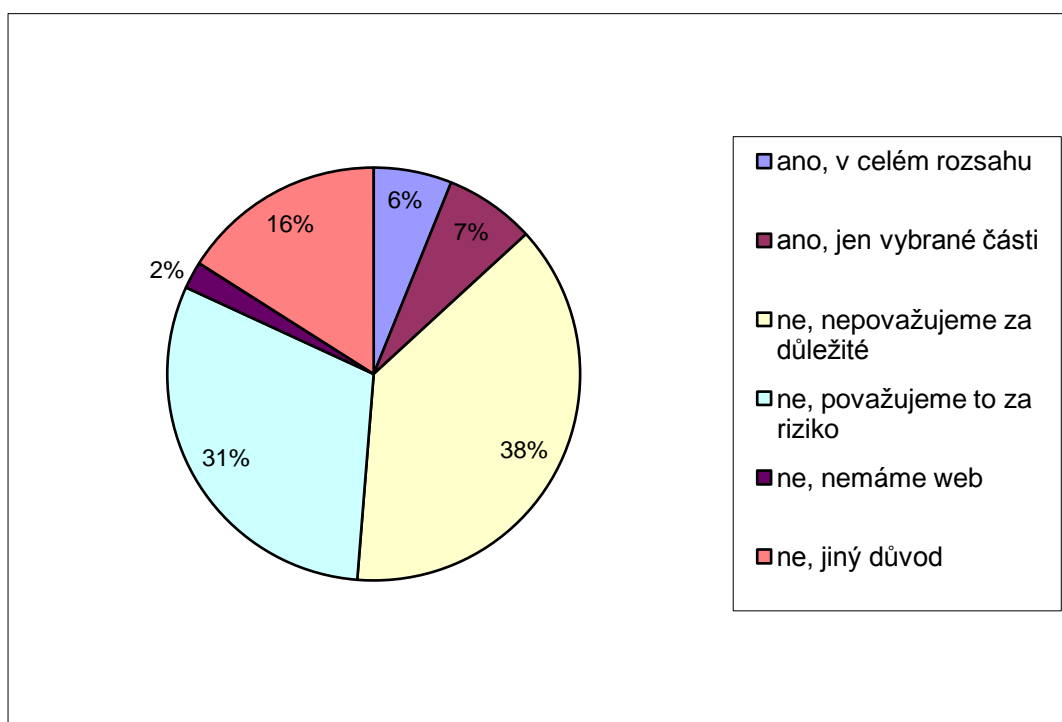
2.4 Zveřejnění zprávy na webu: Asi desetina škol, zbytek nepokládá za důležité nebo vidí riziko

Školy se velmi liší v přístupu k tomu, zda zveřejňovat či nezveřejňovat svou autoevaluační zprávu na svém webu. V celém rozsahu takto zveřejňují svou zprávu, ačkoliv to je nad rámec legislativních povinností, 3 % škol (13 škol našeho vzorku). Pouze vybrané části na svém webu zavěšuje dalších 6 % škol. Celkem se tedy v určité míře ke zveřejňování zprávy uchyluje necelých 10 % škol.

Naopak 37 % škol to nedělá, protože to nepokládá za důležité. Další téměř třetina (30 %) zprávu na svém webu také nezveřejňuje, ale z toho důvodu, že v tom vidí vyloženě riziko a ohrožení (k tomuto tématu viz dále obavy ze zneužití výsledků). Dalších 15 % k nezveřejňování své zprávy udává jiný důvod (je to vnitřní záležitost školy, nejde o veřejný dokument, zákon to nepožaduje atd.).

Pouhá 2 % škol zprávu na web nezveřejňují z toho důvodu, že dle svých slov vlastní webové stránky nemají.

Graf č. 1: Zveřejňování výsledků autoevaluace na webu školy

2.5 Obavy ze zneužití výsledků autoevaluace ze strany rodičů, konkurenčních škol a zřizovatele

Školy se paradoxně nejvíce obávají zneužití výsledků vlastního hodnocení ze strany svých potenciálních nejbližších partnerů, tedy rodičů. Celých 51 % respondentů uvádí, že se toho bojí „rozhodně“ (9 %) nebo „spíše“ (41 %).

Velmi podobně intenzivně jsou pocíťovány obavy ze strany konkurence, tedy především škol v okolí, ve stejné spádové oblasti (tyto obavy deklaruje 48 % respondentů, ačkoliv segment silných obav – „rozhodně se obává“ – je zde výrazně slabší).

S poněkud větším odstupem následuje nedůvěra vůči lokálním médiím (39 %). Zhruba stejné „důvěře“ jako lokální novináři se těší také další partner škol, tedy zřizovatelé (zneužití ze strany zřizovatel se obává 32 % škol; nelze přehlédnout, že těch, kteří říkají, že se zneužití ze strany zřizovatele obávají „rozhodně ano“, tedy s největším stupněm intenzity, je téměř 6 %).

Poněkud větší důvěře se pak těší Česká školní inspekce. Zneužití výsledků autoevaluace z její strany se však i tak obává celá čtvrtina škol (24 %, přitom intenzivní obavy vyjádřené odpovědí „rozhodně ano“ pocíťuje 5 %). To není opět, stejně jako v případě zřizovatele školy, nijak povzbudivé, protože jde o instituce, které by měly se školami budovat spíše vzájemnou důvěru, být školami chápány jako instituce poskytující podporu.

Skutečně marginální obavy ze zneužití výsledků se tak týkají především kolegů z prostředí uvnitř školy (obává se s různým stupněm intenzity zhruba 9 %).

2.6 Negativní zkušenost – obrací se výsledky autoevaluace proti školám?

Přejdeme-li od hypotetických, a poměrně rozšířených, obav z možného zneužití výsledků autoevaluace ke konkrétním zkušenostem, které by školám dávaly pocit, že se mohou výsledky vlastního hodnocení školy obrátit proti nim samým, vidíme následující obrázek. Takových škol, které deklarují negativní zkušenost, kterou za několik málo let, co platí zákonná povinnost provádět autoevaluaci, je celých 5 %.

Takoví respondenti byli vyzváni, aby uvedli, jakým způsobem se vlastní hodnocení školy obrátilo proti ní samé. Příklady jsou vysoce heterogenní, nelze je nějak zobecňovat. Navíc zdaleka ne všichni, se chtěli do dotazníku (anonymního!) takto konkrétně a otevřeně vyjádřit (objevují se tak i vyjádření „no comment“). Často se respondenti také uchylují jen k obecným formulacím typu „Prostě jsme v Čechách!“. Objevuje se zkušenost, že byly výsledky zveřejněny v měsíčníku obce, nesprávně pochopeny a probírány v zastupitelstvu města. Dále se uvádí, že zřizovatelé s pomocí výsledků argumentovaly při snaze sloučit školy nebo výsledky zaznamenal do osobní složky sloužící pro hodnocení daného ředitele. Poukazuje se také na nesprávné pochopení rodiči, nebo překrucování závěrů.

Neexistuje přitom žádný statistický vztah, ale dokonce ani mírná tendence za hranici statistické významnosti, která by ukazovala na souvislosti mezi počtem realizovaných cyklů autoevaluace a negativní zkušeností s ní (ch-kvadrát = 0.665). Distribuce negativní zkušenosti tak sleduje jinou logiku a patrně se nejsilněji týká lokálních charakteristik dané školy a kontextu, ve kterém se nachází, případně také samotné strategie, s jakou vedení dané školy s výsledky autoevaluace dále pracuje. Například statistický vztah mezi negativní zkušeností a zveřejňováním zprávy na webu školy sice není statisticky průkazný (chí-kvadrát test, 0,401), nebo není alespoň jednoduše lineární, nicméně existují tři specifické skupiny škol, jejichž negativní zkušenost nadprůměrně vybočuje (nad oněch 5 %). Jde o školy, které zveřejňují zprávu na webu v celém rozsahu (8 % z nich má zkušenost, že se autoevaluace obrátila proti nim). Dále jde o školy, které nejsou takto maximálně otevřené, naopak výsledky nezveřejňují, protože to považují za riziko (9 % z nich má špatnou

zkušenost). Jsou to tedy školy, které se již cítí dlouhodobě něčím ohrožené a zaujímají proto také již předem obrannou strategii i ve věci zveřejňování výsledků vlastního hodnocení. Konečně, jde o školy (6 % z nich), které uvádějí nějaký specifický důvod, proč výsledky nezveřejňují.

Kontraproduktivní potenciál je zde však stále zřejmý: zatímco má autoevaluace školám pomoci, existuje stále ještě také reálná obava, aby jim spíše více neuškodila. Školy a také další partnerské instituce a aktéři se budou muset s výsledky autoevaluace správně pracovat, budou muset pochopit její smysl, možnosti a meze.

2.7 Hodnocení workshopů

Organizační zajištění workshopů je hodnoceno skutečně jako excelentní (98 % účastníků dává známku výbornou nebo chvalitebnou v rámci nabízené pěti-bodové stupnice). S určitým odstupem pak následuje hodnocení praktického využití poznatků či zkušeností z workshopu (95 % hodnotí jako výborné nebo chvalitebné. Podobné výsledky jsou konečně i v případě splnění očekávání (93 % odchází s pocitem splnění očekávání natolik vysokým, že hodnotí na pětibodové škále jako ve škole opět známkou výborně nebo chvalitebně).

2.8 Příloha: Anketa na workshop

1) Pro kterou oblast (nebo oblasti) autoevaluace školy podle vyhlášky č. 15/2005, resp. její novely 225/2009 nejvíce postrádáte vhodné evaluační nástroje? (Můžete zaškrtnout i více možností)

- podmínky ke vzdělávání
- průběh vzdělávání
- podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání
- výsledky vzdělávání žáků a studentů
- řízení školy, kvalita personální práce, kvalita DVPP
- úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům
- nástroje nám nechybí

Upřesněte, které konkrétní nástroje byste uvítali: _____

2) Některé školy zveřejňují AE zprávu na svém webu, i když je to nad rámec legislativních povinností. Je vaše zpráva zveřejněna na webu školy?

- ano, v celém rozsahu
- ano, ale jen vybrané části
- ne, nepovažujeme to za důležité
- ne, považujeme to za riziko
- ne, nemáme web
- ne, jiný důvod (uveďte prosím jaký) _____

3) Občas zaznívají hlasy a obavy, že by mohly být výsledky AE zneužity. Obáváte se možného zneužití výsledků AE ze strany těchto subjektů?

- **zřizovatel:** • rozhodně ano • spíše ano • spíše ne • rozhodně ne • nevím/nemohu posoudit
- **ČŠI:** • rozhodně ano • spíše ano • spíše ne • rozhodně ne • nevím/nemohu posoudit
- **rodiče:** • rozhodně ano • spíše ano • spíše ne • rozhodně ne • nevím/nemohu posoudit
- **kolegové:** • rozhodně ano • spíše ano • spíše ne • rozhodně ne • nevím/nemohu posoudit
- **konkurenční školy v regionu:** • rozhodně ano • spíše ano • spíše ne • rozhodně ne • nevím/nemohu posoudit
- **lokální média:** • rozhodně ano • spíše ano • spíše ne • rozhodně ne • nevím/nemohu posoudit
- **jiný** (uveďte prosím jaký): _____

4) Vedení škol a učitelé se někdy obávají, že by se mohly výsledky AE obrátit proti nim samým. Zažili jste někdy, že by se výsledky autoevaluace nebo některý krok v autoevaluačním procesu obrátil proti vám?

- ano
- ne

Pokud ano, uveďte prosím jak? _____

Zhodnocení workshopu (škála 1-5 jako ve škole, 1 – nejlepší hodnocení)

Splnil workshop vaše očekávání?	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Lze využít zkušenosti/poznatky z workshopu ve vaší praxi?	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Jak hodnotíte organizační zajištění workshopu?	1 – 2 – 3 – 4 – 5

Co by podle vás pomohlo k vylepšení workshopu, aby byl maximálně užitečný účastníkům do budoucna? (organizačně i obsahově)

3. Ankety z Peer Review

3.1 Popis vzorku

Ankety z Peer Review se účastnilo celkem 181 respondentů.

Účast vedení školy (ředitelé 23 %, zástupci ředitelů 27 %) a řadových učitelů (47 %) byla u Peer Review relativně vyvážená (v relaci k workshopům, kde řadoví učitelé figurovali o něco méně). Tato skutečnost má svou logiku, protože Peer Review byly organizovány tak, že se ho z každé školy měli účastnit čtyři zástupci, kteří mají k procesu autoevaluace na škole nejbližší. Vesměs se tedy dostavilo vedení školy (50 % účastníků) právě se dvěma učiteli (dalších téměř 50 %). Tento poměr také ukazuje, že je reprezentativita anket zajištěna alespoň pokud jde o poměr těchto dvou základních kvót. Přesto je závěry těchto analýz nutné číst především jako distribuci názorů, postojů a zkušeností, která se vztahuje k jednotlivým respondentům, nikoliv ke školám (ve výše uvedené analýze platilo, že co respondent, to zároveň reprezentant jedné školy, zde to neplatí).

Silně nadproporčně jsou zastoupeni zástupci základních škol (69 %). Dále se respondenti rekrutovali především ze středních odborných škol (16 %) a gymnázií (7 %). Mateřské školy tvoří pouze 2 % výběrového souboru, stejně tak jsou marginálně zastoupena také střední odborná učiliště.

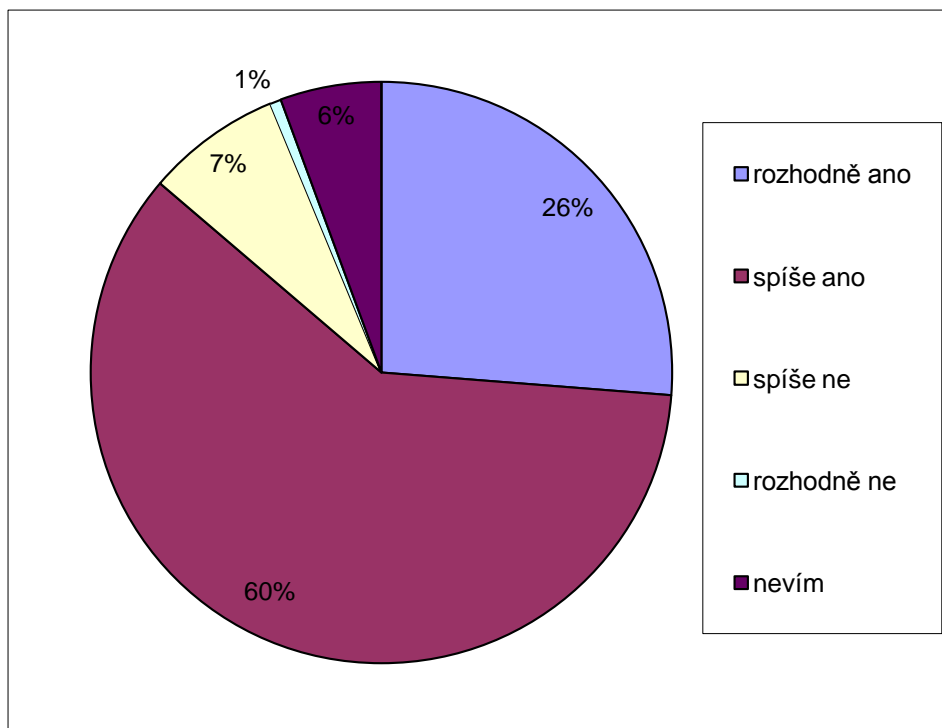
3.2 Zkušenost s autoevaluací

Tito respondenti, kteří vyplnili anketu k Peer Review, jsou poněkud zkušenější než respondenti workshopů. Pouze 29 % z nich nemá žádnou zkušenost s alespoň jedním dokončeným cyklem autoevaluace na své škole. Oproti tomu celá polovina již na své škole absolvovala alespoň jeden takový cyklus. Zbývající pětina škol pak má za sebou dva celé cykly. Zkušené školy (tři a více cyklů) pak ale mezi respondenty ankety prakticky chybí.

3.3 Míra autonomie: Spokojenost s mírou autonomie

87 % respondentů je s mírou autonomie své školy spokojeno. Silně a vyhraněně nespokojení respondenti se v našem vzorku prakticky nevyskytují (ti, kteří by deklarovali „rozhodně nespokojen“). Spíše nespokojených je 7 %. Převažuje tedy jednoznačně více („rozhodně spokojen“ 25 %) či méně („spíše spokojen“ 62 %) deklarovaná spokojenost se současnou mírou autonomie školy.

Graf č. 2: Spokojenost s mírou autonomie školy

3.4 Zpětná vazba pro autoevaluaci školy ze strany partnerů školy: Jiné školy a rodiče favority

Účastníci projektu Peer Review, poté co jím prošli, deklarují nejsilněji přání získávat pro autoevaluaci své školy zpětnou právě od jiné školy (100 % respondentů, z toho 96 % o tuto možnost stojí „rozhodně“). Tento výsledek není příliš překvapivý, nižší procento by znamenalo, že projekt zaměřený na Peer Review nebyl úspěšný a potenciální zájemce o tuto metodu získávání zpětné vazby odradil. Nebo by znamenalo, že se jeho účastníci minuli cílové skupiny, jíž byl určen (tedy potenciálními zájemci o Peer Review) a ani je nedokázal o užitečnosti této cesty k vlastnímu hodnocení školy přesvědčit.

Dále následuje s určitým odstupem zájem respondentů o zpětnou vazbu ze strany rodičů (66 % deklaruje silný zájem, určitou míru zájmu pak celých 96 %). Naopak o zpětnou vazbu ze strany zřizovatele školy je již podstatně menší zájem (48 % stojí intenzivně o tuto zpětnou vazbu, 88 % alespoň do určité míry). Podobně je tomu také u zájmu o zpětnou vazbu ze strany spolupracujících firem (56 % z těch škol, které mají takovou spolupracující firmu, deklaruje intenzivní zájem, většina škol však takovou firmu nemá nebo na tuto otázku také její zástupci neodpověděli).

Školy si tedy s těmito partnery přejí navázat spolupráci a komunikaci stran své vlastní autoevaluace. Otázkou a limitujícím faktorem skutečné realizace této „poptávky“ vycházející od zástupců škol však je, zda tito partneři škol budou přání škol nakloněni a budou vůči němu vstřícní.

Respondenti hodnotí vstřícnost výše uvedených partnerů škol poskytovat zpětnou vazbu v tomto pořadí: největší ochodu spatřují u jiné školy (90 % „rozhodně ano“), s menším odstupem také u rodičů (72 %), podstatně menší ochotu ale subjektivně pocítují ze strany zřizovatele (50 %) a spolupracujících firem (33 %). Vidíme tedy, že struktura „poptávky“ (viz výše) se setkává se subjektivně hodnocenou ochotou. Jinými slovy, zástupci škol očekávají, že ti partneři jejich školy, kteří se jim zdají z hlediska poskytování zpětné vazby nejdůležitější jsou zároveň těmi partnery, kde takovou zpětnou vazbu lze získat.

3.5 Udržitelnost

V tomto smyslu se nezdá překvapivé, že více než polovina účastníků projektu Cesta ke kvalitě a aktivity Peer Review uvádí, že bude v partnerství s další školou „rozhodně“ usilovat i po formálním ukončení (53 %). Dalších 35 % respondentů pak uvádí, že bude „spíše“ usilovat o udržení tohoto partnerství (7 % ještě neví). Aktivitu projektu je tak možno hodnotit z hlediska potenciální udržitelnosti dosažených výsledků do budoucna jako úspěšnou.

3.6 Hodnocení Peer Review

Organizační zajištění Peer Review je hodnoceno skutečně jako excelentní (92 % účastníků dává známku výbornou nebo chvalitebnou v rámci nabízené pěti-bodové stupnice). S určitým odstupem pak následuje hodnocení praktického využití poznatků či zkušeností z Peer Review (90 % hodnotí jako výborné nebo chvalitebné. Podobné výsledky jsou konečně i v případě splnění očekávání (89 % odchází s pocitem splnění očekávání natolik vysokým, že hodnotí na pětibodové škále jako ve škole opět známku výborně nebo chvalitebně).

3.7 Příloha: Anketa na Peer Review

1) Školy mají se zavedením školské reformy větší svobodu, ale zároveň také větší zodpovědnost. Vyhovuje vám současná míra autonomie školy?

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne
- nevím/nemohu posoudit

2) Stojíte o to získat pro autoevaluaci školy také zpětnou vazbu od těchto partnerů?

- **spolupracující firmy:** ● škola nemá spolupracující firmu
 - rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit
- **zřizovatel:** ● rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit
- **rodiče:** ● rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit
- **jiná škola:** ● rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit

3) Stojí uvedení partnerů o to poskytovat vaší škole zpětnou vazbu pro potřeby realizace autoevaluace?

- **spolupracující firmy:** ● škola nemá spolupracující firmu
 - rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit
- **zřizovatel:** ● rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit
- **rodiče:** ● rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit
- **jiná škola:** ● rozhodně ano ● spíše ano ● spíše ne ● rozhodně ne ● nevím/nemohu posoudit

4) Budete usilovat o pokračování partnerství (Peer Review) i po ukončení projektu?

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne
- ještě nevím

Zhodnocení Peer Review (škála 1-5 jako ve škole, 1 – nejlepší hodnocení)

Splnilo Peer Review vaše očekávání ?	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Lze využít zkušenosti/poznatky z Peer Review ve vaší praxi?	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Jak hodnotíte organizační zajištění Peer Review?	1 – 2 – 3 – 4 – 5

Co by podle vás pomohlo k vylepšení Peer Review, aby bylo maximálně užitečné účastníkům do budoucna?

4. Ankety ze vzájemných návštěv škol

4.1 Popis vzorku

U vzájemných návštěv je opět podobné složení účastníků z hlediska funkcionálního zařazení ve škole jako v případě Peer Review. Je to dáno opět podobným způsobem organizování této aktivity projektu a výběru jeho participantů. Polovinu tvoří učitelé (48 %) a další polovinu vedoucí pracovníci školy (26 % zástupci ředitele, 23 % ředitelé).

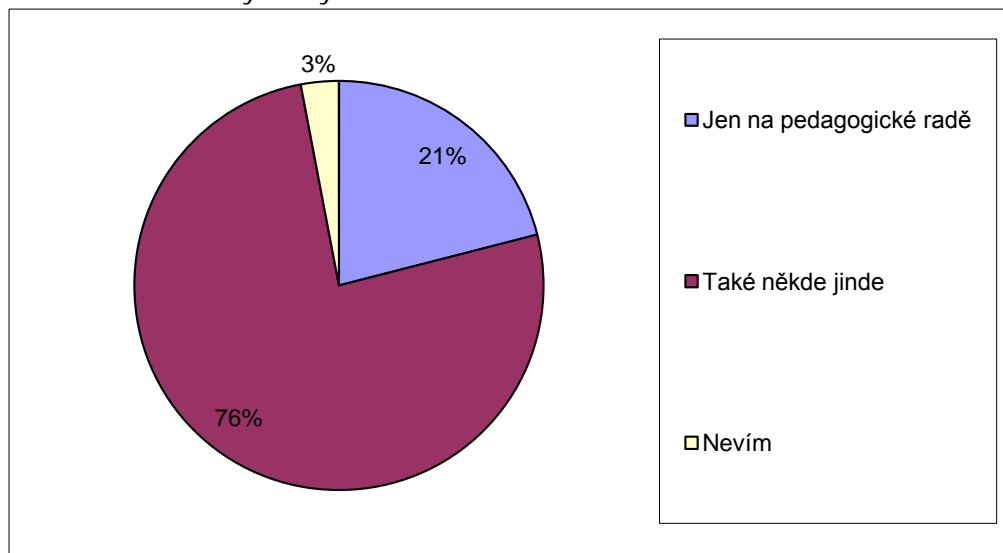
Z celkem 106 respondentů jde především o zástupce základních škol (přes 90 %). Dále jsou menšinově zastoupeni zástupci gymnázií (přes 4 %) a zástupci středních odborných škol (přes 4 %). 92 % jsou respondenti ze státních škol (veřejných škol), zbytek jsou zástupci škol soukromých.

Tito respondenti, kteří vyplnili anketu ze vzájemných návštěv, jsou opět poněkud zkušenější než respondenti workshopů. Pouze 26 % z nich nemá žádnou zkušenost s alespoň jedním dokončeným cyklem autoevaluace na své škole. Oproti tomu téměř dvě třetiny (60 %) již na své škole absolvovaly jeden takový cyklus. Zbývajících 13 % škol pak má za sebou dva celé cykly. Zkušené školy (tři a více cyklů) pak ale mezi respondenty ankety chybí.

4.2 Práce s výsledky autoevaluace

Většina respondentů (76 %) uvádí, že se na jejich škole s výsledky autoevaluace pracuje i nad rámec legislativního požadavku, tj. projednat výsledky vlastního hodnocení školy za uplynulé období nejpozději do 31. října. Oproti tomu 21 % respondentů uvádí, že se jejich školy drží spíše minimálního, tj. zákonem stanoveného požadavku a výsledky autoevaluace projednávají jen na pedagogické radě.

Graf č. 3: Práce s výsledky autoevaluace na škole

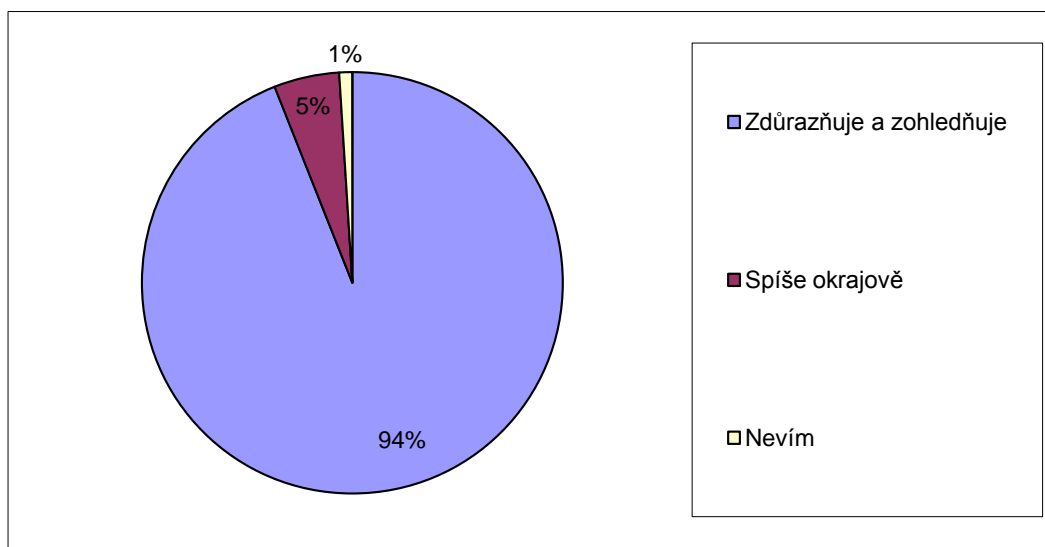

Pokud jde o konkrétnější práci s výsledky plynoucími z vlastního hodnocení školy, jež jsou pozitivní, 94 % respondentů (z řad vedení škol i řadových učitelů) deklaruje, že vedení školy tyto pozitivní výsledky zdůrazňuje a zohledňuje je různým způsobem i ve svém dalším rozhodování, při řízení školy, ale i při odměňování učitelů. 5 % respondentů se pak vyjadřuje v tom smyslu, že vedení s kladnými výsledky a nálezy autoevaluace sice pracuje, ale pouze okrajově. Nevyskytl se však ani v jenom případě názor, že by vedení školy s pozitivními výsledky vůbec nepracovalo.

Velmi podobná distribuce deklarované zkušenosti se pak ale týká také toho, jak vedení školy pracuje s výsledky autoevaluace, které jsou naopak negativní: 91 % tvrdí, že jsou vedením zohledňovány a zdůrazňovány, 7 % hovoří o tom, že s nimi vedení sice pracuje, ale jen okrajově.

Zdá se tedy, že vedení škol v našem vzorku tenduje k intenzivnímu využívání výsledků vlastního hodnocení, pracuje se s nimi nad rámec formálního projednání na pedagogické radě a zdůrazňují se jak pozitivní, tak také negativní nálezy.

Graf č. 4: Práce vedení školy s pozitivními výsledky

4.3 Zpětná vazba k práci učitelů: Neformálně od kolegů a také od žáků

Podle slov respondentů získávají učitelé na jejich školách nejčastěji zpětnou vazbu od svých kolegů, a to neformální cestou (že k tomu dochází často, deklaruje 75 % našich respondentů). Stejně silnou a intenzivní zpětnou vazbu, alespoň podle subjektivního názoru respondentů, učitelé na škole získávají od žáků samotných (78 % tvrdí, že k tomu dochází často).

Poměrně častou zpětnou vazbou jsou také hospitace ředitelů (k tomu dochází často dle 65 % respondentů). Hospitace kolegů (např. vedoucí předmětových komisí) je podle subjektivních názorů podstatně méně častou formou poskytování zpětné vazby učitelům (35 %).

Kromě toho jsou jako relativně frekventovaný způsobem zpětné vazby viděni také rodiče (51 %).

4.3 Udržitelnost

Dvě třetiny účastníků ankety jsou intenzivně přesvědčeni o tom, že budou usilovat o pokračování partnerství s danou školou (vzájemných návštěv) i po ukončení projektu. Zbytek respondentů také (31 %) deklaruje, že v tom bude pokračovat, avšak toto tvrzení má nižší intenzitu (5 % ještě neví). Nikdo z účastníků aktivity nedeklaroval, že již ve vzájemných návštěvách nechce pokračovat a o nic takového nehodlá usilovat.

4.5 Hodnocení vzájemných návštěv: Mimořádná spokojenost

Organizační zajištění vzájemných návštěv je hodnoceno opět skutečně jako excelentní (99 % účastníků dává známku výbornou nebo chvalitebnou v rámci nabízené pěti-bodové stupnice). S určitým odstupem pak následuje hodnocení praktického využití poznatků či zkušeností ze vzájemných návštěv (98 % hodnotí jako výborné nebo chvalitebné. Podobné výsledky jsou konečně

i v případě splnění očekávání (99 % odchází s pocitem splnění očekávání natolik vysokým, že hodnotí na pětibodové škále jako ve škole opět známkou výborně nebo chvalitebně).

Vidíme tedy, že vzájemné návštěvy jsou hodnoceny jako vůbec nejméně úspěšná aktivita (v porovnání s dalšími výše zmíněnými).

4.6 Příloha: Anketa na vzájemné učení škol

1) Podle vyhlášky č. 15/2005, resp. její novely 225/2009 se vlastní hodnocení školy za uplynulé období má projednat na pedagogické radě do 31. října.

Jak probíhá práce s výsledky autoevaluace na vaší škole?

- jen na pedagogické radě
- i někdy jindy
- nevím

2) Jak vedení na vaší škole pracuje s pozitivními výsledky autoevaluace (co se škole daří)?

- zdůrazňuje a zohledňuje je, jak
- spíše okrajově
- nepracuje s nimi vůbec
- nevím

3) Jak vedení na vaší škole pracuje s negativními výsledky autoevaluace (co se škole nedaří)?

- zdůrazňuje a zohledňuje je, jak
- spíše okrajově
- nepracuje s nimi vůbec
- nevím

4) Jak učitelé na vaší škole získávají zpětnou vazbu ke své práci?

- **od ředitele při hospitaci:** často - zřídka - nikdy
- **od kolegů při hospitaci:** často - zřídka - nikdy
- **neformálně s kolegy:** často - zřídka - nikdy
- **od rodičů žáků:** často - zřídka - nikdy
- **od žáků samotných:** často - zřídka - nikdy
- **jinak – jak:** _____

5) Budete usilovat o pokračování partnerství (vzájemných návštěv) i po ukončení projektu?

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne
- ještě nevím

Zhodnocení návštěv (škála 1-5 jako ve škole, 1 – nejlepší hodnocení)

Splnila návštěva vaše očekávání ?	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Lze využít zkušenosti/poznatky z návštěvy ve vaší praxi?	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Jak hodnotíte organizační zajištění vzájemných návštěv?	1 – 2 – 3 – 4 – 5

Co by podle vás pomohlo k vylepšení vzájemných návštěv, aby byl maximálně užitečný účastníkům do budoucna? (organizačně i obsahově)